

Pokus okultistu z různých stran přinést záchranu před propadnutím do materialismu.

Materialismus v duchovních proudech 19. stol. (17.10.1915)

Rudolf Steiner

Milí přátelé,

dnes chtěl bych v pokračování říci ještě něco o tom, co jsem poznamenal o vývoji duchovního života v 19. století. Na jedné straně nás bude ještě zaměstnávat, jakou roli hraje materialistický světový názor a jak byl učiněn pokus, aby proti nutnému přílivu materialistického názoru bylo postaveno duchovní hnutí 19. století, a dále, jak byly činěny pokusy z různých stran okultistů, přinést lidem záchranu před zapadnutím do materialismu. Na druhé straně můžeme s tím dobře spojit úvahu o tom, co nám samým v těchto dnech vstupuje před oči: zvláštní úvahu, pomocí které bychom poněkud přišli na zvláštní povahu těchto mocností a sil, které se zevně na fyzické úrovni odehrávají tím způsobem, že nás již stály mnoho setkání, pro které jste si, jak předpokládám, často lámali hlavu.

Najde se linie od určitých větších hledisek ve vývoji ducha v 19. století k těmto věcem, které nás nyní samé postihují. Dnes budu ovšem nucen čerpat věci zdaleka, a prosím vás, abyste s různými sděleními, která chci podat, zacházeli u sebe hned od počátku s určitou opatrností, prostě z toho důvodu, poněvadž jsou to sdělení, která přirozeně, jak uvidíte, mohou být v přítomné době známa jen velice málo lidem. Později se již ukáže, že můžeme najít úplné doklady.

Především vyjděme ještě jednou z toho bodu, že v 19. století byla doba, kdy v přirozeném běhu vývoje lidstva vznikl materialismus jakožto světový názor, že uprostřed 19. století byla doba, kdy lidstvo mělo být jaksi zkoušeno vznikem materialismu. Materialismus měl zde stát jako Kirké svůdně na obzoru světového názoru, a lidské sklony, lidské city měly přijmout takovou podobu, aby se lidé jaksi do materialismu zamilovali. A můžeme skutečně říci, že lidé 19. století byli do materialismu zamilováni.

Na druhé straně jsme viděli, jak velký chvalozpěv patří materialismu. Museli jsme ukázat, že materialismus jakožto metoda při nesl velké vymoženosti přírodovědy. Tyto velké vymoženosti přírodovědy se svými technickými, hospodářskými a sociálními úspěchy by nemohly nastat, kdyby nebyly dříve vytvořeny lidské duševní schopnosti pro materialistický způsob pozorování světa. Spojily se dvě věci. Na jedné straně musel běh vývoje lidstva dojít až k bodu, kdy v pozorování přírody musel vyplynout materialistický výklad. Právě poctiví lidé museli přijít na materialismus, jestliže šli po určitých cestách, kterými se dala přírodověda, neboť materialismus byl dobrý, dobrý jakožto metoda bádání, dobrý pro pozorování tajemství smyslového světa. To byla jedna věc, která nastala. Druhá byla, že jaksi srdce, duše lidí byly tak naladěny, že lidé měli rádi materialismus, takže se všecko za ním hnalo. Sešlo se tedy všecko, aby lidé byli jaksi zkoušeni materialistickým světovým názorem.

Již jsem vám řekl, že ti okultisté, kteří v určitém ohledu mají odpovědnost za to, aby lidstvo nezapadlo úplně do materialismu, učinili pokus s mediumismem, a ukázal jsem vám také, že mediu- mismus vedl na scestí. Jedno nejdůležitější scestí jsem vám už naznačil. Řekl jsem, že bylo tak zvláštní, že media všude dělala, jakoby mohla podávat zprávy, zjevení z říše mrtvých, z říše, ve které žijí lidé po smrti. Nuže nejzvláštnější bylo dále (vedle všeho toho, co jsem už vyslovil), že projevy, které přicházely skrze media a zdánlivě pocházely z říše mrtvých, všude ukazovaly silně tendenční zabarvení - můžete si projít všechny ty projevy a najdete, že v těchto projevech medií je všude silně tendenční zabarvení, právě pokud se týká života duše po smrti.

Na důležitých místech, kde se používalo medií, přišly takové projevy, nad kterými staří esoterikové, ti, kdo určité okultní pravdy *nechtěli* dát na veřejnost, byli nejvyšší měrou zaraženi.

Důvod, proč mohli být zaraženi, Vám mohu vyložit následujícími slovy. Přečtete si, abyste si věc zcela ujasnili, přednáškový cyklus, který jsem před nějakou dobou konal ve Vídni. „Vnitřní bytost člověka a život mezi smrtí a novým zrozením“. V něm jsou popsány velmi důležité věci, které se objeví tehdy, když se pravidelným způsobem blížíme říši mrtvých, když se jaksi uschneme, aby k nám mrtví mohli mluvit.

Ale na velmi mnoha místech, kde se používalo medií, přišla docela jiná zjevení. A především, když sledujete literaturu, jež se nahromadila z projevu různých medií, přijdete na to, že nejrůznějšími medii, hlavně tam, kde tato media byla řízena žijícími lidmi, byly věci zabarveny docela tendenčně. Přišly popisy o životě po smrti, které jsou docela falešné, když je přirovnáte k tomu, co stojí v přednáškovém cyklu o životě mezi smrtí a novým zrozením. Potom také vidíte, že v různých mediích byla snaha nenechat vyjít nic o tom, že existují opětovné pozemské životy. Všude, kde media předstírala, že k nim mluví mrtví, líčila život po smrti tak, že z toho plynulo, že nemohou existovat opětovné pozemské životy. Skutečně leží ve vývoji mediumismu snaha učinit právě v nejdůležitějších bodech falešné údaje o životě mezi smrtí a novým zrozením - a sice takové údaje, které vylučují takzvanou reinkarnaci. Tak se chtělo mluvit skrze media. To znamená, že jistí lidé, kteří pro svůj zvláštní směr sledují právě tuto tendenci, chtěli skrze media vyslat do veřejnosti taková zjevení, která poukazovala na to, že neexistují opětovné pozemské životy. Lidé chtěli bojovat skrze media proti nauce o opětovných pozemských životech. To byla velice nápadná skutečnost, které se mohli nejvíce zhroutit ti nejdále napravo stojící okultisté, poněvadž oni spolu vyvolali celý mediumismus a také to, co tento mediumismus napáchal, když stál ve službě určitého úmyslu a nikoli ve službě nepředpojaté pravdy.

Všechny tyto věci se mohly dít proto, že zde byla ona silná tendence k materialismu, kterou jsem dostatečně charakterizoval. Byla zde silná tendence lidí k materialismu. Nuže, s žádným druhem materialismu jakožto světového názoru není slučitelné to, co z duchovních metod bádání je obsaženo v cyklu o životě mezi smrtí a novým zrozením. Ale člověk může být ve svém způsobu myšlení materialistou a věřit tomu, co říkají různá media o životě po smrti, neboť to je v podstatě prizdobený materialismus, který se stydí, že je materialismem a používá proto medií, aby se něco dověděl o duchovním světě. S materialismem muselo se tedy počítat a nejlépe pochodili při tom ti, kdo skutečně s materialismem počítali.

A k tomu všemu přichází ještě něco jiného. Během 19. století nastal velký zmatek i u těch, kdo něco věděli o duchovním světě, zmatek o určité věci, o které jestliže duchovní hnutí má vůbec postupovat, je v nejvyšší míře nutné, aby bylo zjednáno jasno. Zmatek byl v tom, že se neustále pletl dohromady Ahriman a Lucifer. Lidé je již nemohli rozeznávat. Měli zlý princip a představitele zla, ale nechtěli ostře rozeznávat. Vzpomeňte si na to, co jsem vykládal o Velikonocích: jak Goethe sám nebyl s to udělat rozdíl mezi Ahrimánem, kterého nazýval Mefistofeles, a Luciferem. Není možné je rozeznat, poněvadž Mefisto je v Goethově líčení směsí, něčím mezi Ahrimánem a Luciferem. Lidé neměli během 19. století vlohu rozeznávat mezi představiteli duchovních proudů, mezi Ahrimánem a Luciferem. Dnes chci říci něco jenom jako vyprávění, později budu to moci dále rozvést, a potom se objeví doklady.

Ale záleží na tom mnoho, když se jedná o to, získat jasno o duchovním světě, abychom uměli správně rozeznávat mezi Ahrimánem a Luciferem. Proto se musí činit ten přesný rozdíl, který je také podkladem našeho figurálního znázornění, kde jsou obě mocnosti znázorněny - jak Ahriman, tak Lucifer. Na tom velmi mnoho záleží. Jestliže je neumíme dobře rozeznat, způsobuje to zvláštní zmatek v duchovní vědě. Ten musíme naznačit takto: Když je tak promícháme, jak to učinil Goethe v oné míchatině Ahrimána a Lucifera v Mefistofelovi, je zde neustále nebezpečí, že k nám přijde Ahriman v podobě Lucifera. Tu nevíme řádně, s kým máme co činit, nevíme, zdali máme co činit s Ahrimánem nebo s Luciferem. Ahriman nás chce obelhávat materialistickým světovým názorem. Ale materialistický světový názor nevedl by ke včera uvedenému důsledku, kdyby lidé šli jen dosti daleko

a drželi se nitě myšlení. Bez tohoto daleko jsoucího myšlení nemůžeme být s materialismem hotovi. Ale když promícháme Ahrimana a Lucifera, pak se stane, že to, co nám zůstává jako ahrimanský obraz, je ahrimanský svět, poněvadž Lucifer přichází Ahrimanovi na pomoc a člověk pak dostává jistou touhu vetkat do něho jisté omyly jako pravdy.

Tato pozoruhodná skutečnost se nejvyšší měrou vytvořila: omyly, které vlastně mohly kvést jen ve věku materialismu (dalo by se říci ve věku svedení Ahrimanem), přijímat proto, že Lucifer tomu pomáhá z nitra. Ahriman se mísí do pojmání vnějších jevů a obelhává o nich člověka. Ale člověk by přišel na jeho úskoky, kdyby Lucifer nebudil touhu vybičovat ve světovém názoru právě jisté materialistické „pravdy“.

To byla tedy situace, jaká zde skutečně byla během 19. století. Lidé byli v tomto postavení a ten, kdo chtěl, mohl této situace využívat ve svůj prospěch. Někdo tedy, kdo věc prohlédl, mohl přijít a rozvíjet nějakou jednostrannou tendenci, nějakou levou stezku. Nebyl by to mohl tak dobře konat, kdyby lidstvo v 19. století nebylo v situaci, že bylo snadno svedeno a pokoušeno míchaninou Ahri- mana a Lucifera. Tak mohlo dojít k tomu, že vlastně docela materialisticky založené povahy měly jaksi ve svém světovém názoru dosti luciferského vlivu, aby přece jen materialismu nevěřily, nýbrž hledaly v materialismu duchovní světový názor. Myslete si, že mohl v 19. století vzniknout typ takového člověka, že jeho hlava je založena docela materialisticky, že člověk myslí docela materialisticky, ale jeho srdce touží po duchovnu. Kde tomu tak je, tam bude hledat onen člověk duchovno ve hmotě a duchovnu samému bude se snažit dát hmotnou podobu.

A stojí-li za takovou osobností nějaká individualita, která prohlédá celek, tedy má tato individualita velmi lehkou hru s takovou osobností. Neboť tato individualita může potom, když má na tom zájem, připravit tohoto člověka tak, že svádí ostatní lidi k tomu, vidět duchovno hmotným způsobem. Pak se podaří takové věci, které jsou vypočteny, aby lidi zaváděly. To se podaří nejlépe, když se to udělá na správném místě - na jedné straně se lidem otevře brána k věcem, po kterých touží, dá se jim trochu pravdy s materialistickým zabarvením, ale přece jen pravdy, a na druhé straně se něco přimíchá, co velmi silně vede do omylů a co se nedá tak snadno zpozorovat.

Hleďte, něco takového se stalo při spisování Sinnetovy knihy „Tajný buddhismus“. Knihu sepsal Sinnet, ale za ním stojí ten, kterého nazývá svým inspirátorem a kterého známe jakožto individualitu Mahátmy. Zde máme tedy co činit s osobností, jejíž hlava byla založena materialisticky (Sinnet byl žurnalista, vězel tedy docela v materialistických tendencích 19. století), ale byla v něm touha po duchovním světě. Byla to tedy nejlepší vložka, aby duchovní svět byl hledán ve formě materialismu, a tak mohlo dojít k tomu, že individualita, která měla zájem na tom, aby právě použila materialismu duchovním způsobem k dosažení zvláštních účelů, měla snadnou hru, rozvinout v Sinnetově „Tajném buddhismu“ zdánlivě duchovní nauku s naprosto materialistickou tendencí. Můžete ovšem říci: Ale Sinnetuv buddhismus není přece materialistická nauka! - Aby to lidé nezpozorovali, to je právě to, na čem záleží! Aby věc byla právě tak prizdobená a skryta, to je právě to, na čem záleží a čemu je možno porozumět jenom když učiníme předpoklady, které jsem právě učinil.

Ovšemže členění člověka, nauka o karmě a reinkarnaci, to jsou věci, které jsou pravdivé. Ale je úzké spojení materialistické věci se všemi těmito pravdami. V Sinnetově knize je spojení skutečného duchovního názoru s jistou naprosto materialistickou věcí, která se však nedala lehce zpozorovat, poněvadž zde sotva byl nějaký člověk, který mohl správně vidět, že zde do duchovní nauky vplynulo něco absolutně materialistického. Něco, co bylo materialistické nejen před vnějším lidským rozumem, nýbrž co je materialistické také vůči duchovnímu světovému názoru: Je to nauka, která je v „Tajném buddhismu“ dána o osmé sféře. Jsou tam tedy nauky, které mají vysokou míru správnosti a do kterých je vetkána jako silně materialistický klam tato nauka o osmé sféře, jež vrcholí ve tvrzení, že osmou sférou je Měsíc. Toto tvrzení nachází se v Sinnetově „Tajném buddhismu“. Víte, že právě svými žurnalistickými vlastnostmi, dobrým způsobem, jak je „Tajný buddhismus“

psán, zaujal ohromně široké kruhy a dobyl mnoho srdcí. Ta tedy přijala nikoli vlastní nauku o osmé sféře, nýbrž podivné tvrzení Sin- netovo: jakoby Měsíc byl osmou sférou.

Byl zde tedy tento Sinnetův „Tajný buddhismus“. Víme, že byl sepsán v době, kdy Blavatská již po různých událostech, které jsem vám popsal, byla hnána do jednostranného směru indických okultistů, oněch vlevo stojících okultistů, kteří měli své zvláštní zájmy. V „Tajném buddhismu“ vystupuje rozčlenění člověka, nauka o karmě a reinkarnaci. Je tedy v protikladu k nauce, která chtěla nechat zmizet vědění o reinkarnaci. Z toho vidíte také sílu tohoto boje. Blavatská stála ve spojení s americkými spiritualisty, kteří nauku o znovuvtelování chtěli nechat zmizet. Mediumismus byl prostředkem k tomu, bylo tedy použito těchto mediumistických forem. Protože se Blavatská bouřila, byla vyhnána a přicházela stále více a více do rukou Indů. Byla hnána do rukou Indů. Od té doby byl učiněn pokus o proud opačný - mohlo by se mluvit o protiproudu Američanů a Indů vzhledem k okultismu. Na jedné straně byla absolutní tendence nechat zmizet nauku o opětovných pozemských životech a na druhé straně byla tendence uvést tuto nauku do světa, ale tak, aby se vyhovělo materialistickým sklonům 19. století. To se mohlo udělat, když se nauka o osmé sféře upravila tak, jak je podána v Sinnetově knize. Je zde jistý počet skutečnosti, které jsou snad dost důležité, aby se aspoň naznačily - ale nechci těmito poznámkami vás nějak vystrašit, nýbrž dát vám vysvětlení o duchovním stanovisku, na kterém stojíme.

Tím, že byl Sinnetův buddhismus napsán tak, že v něm byla obsažena upravená nauka o osmé sféře, vznikly dvě těžkosti. Jedna těžkost byla ta, kterou H.P. Blavatská vytvořila sama: ona věděla, že to bylo falešné, co zde Sinnet napsal. Na druhé straně ale byla v rukou těch, kteří chtěli, aby falešná nauka přišla do lidstva. Proto se pokusila - můžete si to přečíst - určitým způsobem opravit tento názor o osmé sféře a co s tím souvisí. Ale udělala to způsobem, že se lidé v tom řádně nevyznali, a tak vznikl jistý rozpor mezi Sinnetovým „Tajným buddhismem“ a „Tajnou naukou“ Blavatské.

Blavatská opravovala způsobem, který zcela směřoval k tomu, aby jednostrannou tendenci indických okultistů podporovala: pokusila se totiž docela zvláštním způsobem - to ještě upozorujeme - aby dala poněkud více proniknout pravdě naproti omylu. Musela jaksí vytvářet protiváhu. Neboť ze stanoviska indických okultistů bylo by velmi nebezpečné, nechat pravdu vyjít najevo.

Aby vytvořila tuto protiváhu - postupně tomu porozumíme - dala se zvláštní cestou. Utvořila rovnováhu tím, že se pravdě o osmé sféře přiblížila více, než Sinnet. Ale na druhé straně zavedla v „Tajné nauce“ pusté nadávání na všechno, co je židovství a křesťanství, a ponořila to do určité nauky o povaze Jahveho. Tím se pokusila, aby to, co na jedné straně napravila, na druhé straně zase vyrovnala tak, že to indickému proudu okultismu nemohlo mnoho ublížit. Snažila se způsobit, aby takovéto pravdy nezůstaly teoretickými, jako jiné teorie, které jsou na fyzické úrovni. Tyto teorie přecházejí do všeobecného života duše a zabarvují citění, na to byly vypočteny, aby duše zavedly do určitého směru. Je to tak, jako bychom zde měli nepřehledný ostrov omylů. Blavatská samozřejmě nevěděla, že hnací síly, které za oběma stály, měly zájem na zvláštním účelu: pěstovat tento druh omylu namísto pravdy, pěstovat takový druh omylů, který by byl příznivý - materialistickému proudu 19. století, omyly, které mohly vzejít jen na vysoké vlně materialismu.

To bylo na jedné straně. Na druhé straně učinila i tato vše velký dojem. Sinnetův „Tajný buddhismus“ a jistým způsobem také „Tajná nauka“ od Blavatské učinily velký dojem jmenovitě na ty, kdo skutečně chtěli hledat duchovní svět. A to zase přirozeně vyděsilo ty, kdo měli důvod vyděsit se, že by takový orientálně zabarvený okultismus měl mít úspěch. Existuje velké množství nerozumných polemik proti H.P.B. i proti Sinnetovi, proti theosofickému hnutí atd. Ale mezi různými polemikami, které vystoupily během doby proti theosofickému hnutí, jsou také takové, které pocházely od znalců věci, jenže jednostranných znalců věci. Americký duchovní život má tendenci nechat vzejít co možná nejméně

z duchovního života Východu a co možná nejméně pustit mezi lidi nauku o opětovných pozemských životech.

K těm, kdo byli přesvědčeni o tom, že je zde nebezpečí pro křesťanskou kulturu v Evropě, a postavili se proti východním naukám, patřili nepochybně *křesťanští esoterikové*. Proti východním naukám se obrátili zvláště ti křesťané, kteří stáli blízko straně anglikánské církve. Z této strany přišly projevy, které odrážely to, co vycházelo jakožto orientální proud od H.P.B. a Sinnetta. Na druhé straně pěstovaly ve vnějším světě takový esoterismus, který mohl zahalovat nauku o opětovných pozemských životech. Na stávající formu křesťanství v Evropě připojit určitý proud, to byl zájem této skupiny, která nechtěla počítat s naukou o opětovných pozemských životech, která však musela být dána. Tu se dali cestou, která byla v něčem podobná cestě Sinnetově.

Nyní musím znovu výslovně poznamenat, že ti, kdo příslušné přípravy konali, pravděpodobně nevěděli plně, že jsou nástroji individuality, která stála za nimi. Jako nevěděli Sinnet nic o vlastní tendenci těch, kdo stáli za ním, právě tak nevěděli ani ti, kdo stáli blízko anglikánské církvi, mnoho o tom, co bylo za nimi. Ale věděli, že to co konají, musí udělat na okultisty velký dojem, a to je přimělo k tomu, vypěstovat nový směr, který měl vymýtit nauku o opětovných pozemských životech.

Když po těchto předběžných poznámkách pohlédneme na to, v čem se projevuje onen zvláštní u Sinnetta se nacházející omyl, tedy vidíme nauku, že se v Měsíci projevuje osmá sféra, že Měsíc se svými vlivy a svými účinky na člověka znamená osmou sféru. V této formě vysloveno je to omyl. Na tom záleží. Máme-li zkoumat vlivy Měsíce a vycházet ze Sinnetova předpokladu, pak stojíme v těžkém omylu, který vychází z materialistického názoru a který nelze bez dalšího prohlédnout. Čeho bylo zapotřebí, jestliže jsme chtěli pěstovat pravdu? Bylo nutné poukázat na pravou skutečnost vzhledem k Měsíci naproti mylnému vyličení, které nacházíme v Sinnetově „Tajném buddhismu“. Přečtěte si v mé „Tajné vědě“ příslušnou kapitolu. Měl jsem úlohu vyličit, jak byl Měsíc vypuzen ze Země. Kladl jsem zvláštní váhu na to, vyličit toto vyjití Měsíce zvláště zřetelně. Muselo zde naproti omylu být poukázáno na pravdu. Naproti indickému proudu bylo nutno popsat jasně funkci Měsíce v zemském vývoji. To je jedno, co se muselo stát v mé „Tajné vědě“. To druhé, co se muselo stát, vám vyplyne, jestliže si povšimnete, jak vystoupili lidé anglikánské církve, kteří také stáli pod určitým vedením a kteří nechtěli, aby jakožto pravda přišla mezi lidi nauka o opětovných pozemských životech, o které se domnívali, že by změnila formu křesťanství, jaké uvykli v Evropě a Americe. Ti se dali zvláštní cestou. Tuto cestu můžeme zřetelně studovat, když si představíme, jak tito okultisté přistoupili k práci, aby ze své strany vyvraceli Sinnetův „Tajný buddhismus“. Okultisté, stojící blízko anglikánské církvi, si předsevzali vyvracet Sinnetův „Tajný buddhismus“ a „Tajnou nauku“ od Bla- vatské.

Proti tomu, co stojí v Sinnetově knize o osmé sféře, stalo se vlastně mnoho dobrého, neboť z této strany bylo ostře poukázáno na to, že náznaky o osmé sféře a o Měsíci u Sinnetta jsou falešné. Ale současně to bylo spojeno s jinou naukou: řeklo se, že člověk není spojen s Měsícem tak, jak to říkal Sinnet, nýbrž jiným způsobem. Tento jiný způsob nebyl tam sice vysloven, ale bylo vidět, že tito lidé něco prohlédli z toho způsobu vyjití Měsíce, jak jsem to vyličil ve své „Tajné vědě“. Ale tito lidé zdůrazňovali nyní zvláště silně následující. Oni řekli: Země a zvláště člověk nebyl nikdy ve spojení s jinými planetami sluneční soustavy - takže člověk by nikdy nebyl mohl žít na Merkuru, Venuši, Marsu nebo Jupiteru. Z této strany bylo tedy silně zdůrazněno, že zde není spojení mezi člověkem a jinými planetami sluneční soustavy. To je nejlepší cesta, jak poslat do světa zase jiný omyl a šířit největší temnotu proti nauce o reinkarnaci. Druhý omyl, omyl pana Sinnetta, podporuje dokonce určitým způsobem nauku o reinkarnaci, ale v materialistickém pojetí.

Ale tato nepravda, která spočívá v tom, že se praví, že člověk nikdy za svého zemského vývoje neměl co činit s Merkurem, Venuší, Marsem, Jupiterem atd.. tato nepravda nebyla šířena těmi, kdo ji zveřejnili, nýbrž těmi, kdo stáli za nimi. Ti působili na lidské duše tak, že tyto lidské duše nemohly nikdy vlastně vážně věřit v reinkarnaci. Proto bylo z této strany ostře zdůrazněno, že prý člověk neměl nikdy co činit s něčím jiným, nežli se Zemí a nikdy neměl co činit s planetami našeho slunečního systému.

Když si vezmete člověka, jaký je mezi zrozením a smrtí, tedy si můžete myslet, že člověk vzhledem k vývoji stojí pod působením Duchů formy. Tak je to také vylíčeno v „Tajné vědě“. Ale jestliže k tomu potom vezmete život od smrti do příštího narození, pak musíme vzít v úvahu něco podstatného, totiž že tyto Duchové formy se rozpadají jaksi v sedm oddělení, a z těchto sedmi oddělení je Jah- věmu přiděleno jenom jedno oddělení, a to se týká zvláště života mezi narozením a smrtí. Šest ostatních řídí právě život mezi smrtí a novým zrozením.

To můžeme najít jenom, když sledujeme život mezi smrtí a novým narozením. Jako Jahve má co činit se Zemí a dokonce přinesl oběť, že odešel na Měsíc, aby odtud určitým věcem v zemském vývoji zabraňoval, právě tak mají ostatní Duchové formy co činit s ostatními planetami. Ale to se musí zahalit, zatajit, jestliže lidem nechceme dát názor o opětovných pozemských životech. Toto zatajení se musí udělat konkrétně, musí se učinit tak, aby lidé nebyli upozorněni na toto tajemství, které jsem právě uvedl. Neboť jestliže jsou lidé odvedeni od pravého pozorování života mezi smrtí a novým zrozením, pak dospějí k tomu, že bez tohoto tajemství berou život mezi narozením a smrtí a nechají si od medií vyprávět, jakoby to byla bytost, která by jen v tomto zemském životě pokračovala.

Ve všech věcech, které se na tomto poli dějí, je nesmírně mnoho vypočítavosti. Neboť samozřejmě ví okultista, který něco takového podniká, jestliže patří k levé stezce, jakým směrem musí myšlenky vést, aby také city vedl tímto směrem a odvrátil lidi od jistých tajemství, aby se nedostala ven. To se stalo z této strany, a můžete to v literatuře sledovat. Najdete zde tvrzení, že člověk nemá co činit s ostatními planetami našeho slunečního systému, ale za tím vězí to, neuvést nic v souvislost s vedoucími duchy těchto planet našeho slunečního systému. To bylo z této strany silně zdůrazňováno, aby lidé nikdy nevytvářeli takové pojmy, které vedou ke zřejmosti nauky o reinkarnaci. A to, hleděte, byl můj druhý úkol: vylíčit po této stránce pravdu naproti omylu. Přečtěte si „Tajnou vědu“ a najdete, že tato věc je také ostře vyzvednuta, jak musí člověk odejít ze Země, aby trávil část svého života na jiných planetách. V „Tajné vědě“ je to ostře vypracováno, na jedné straně poměr k Měsíci a na druhé straně poměr k ostatním planetám.

Čeho chtěli tyto lidé dosáhnout, možno krátce naznačit takto: Zase je použito materialistického názoru doby i těmito lidmi. Neboť jestliže věc líčíte tak, jak jsem to vylíčil ve své „Tajné vědě“, pak přidělíte v našem vývojovém běhu Země souvislosti ostatních planet s naší Zemí její úlohu! Ostatní planety patří také k vývoji Země, pro materialistu ovšem pouze plavou planety jako kusy hmoty kolem v prostoru. Bylo nutno jít nazpět k jejich duchovním bytostem, jít nazpět k Duchům planet vylíčením funkcí, které tyto duchovní bytosti měly pro duchovní vývoj lidstva.

Vidíte, jak jsme v duchovním vývoji byli jaksi vklíněni mezi dva směry, z nichž jeden směřoval k tomu, znetvořit *pravdu o Měsíci*, druhý směřoval k tomu, znetvořit *pravdu o planetách*. Taková byla situace. Takový byl skutečně stav věcí na konci 19. století. H.P.B. a Sinnet měli znetvořit pravdu o Měsíci, ti druzí směřovali k tomu, znetvořit souvislost planet se zemským vývojem. Věřte, že není lehké být vklíněn mezi takovéto dva proudy, neboť máme co činit s okultismem, a okultismus znamená, že k uchopení duchovních pravd je třeba větší síly, než k chápání obyčejných pravd fyzické úrovně. Proto je zde také větší síla klamu, který je nutné prohlédnout. Na jedné straně se takovýmto znetvořením zatemňuje pravda o Měsíci a na druhé straně pravda o planetách. Byli jsme tedy vklíněni

mezi dva omyly, které byly udělány ve prospěch materialismu. Jednak se muselo počítat s materialismem, který vycházel z orientální strany, té, která udělala onu věc s Měsícem, aby prosadila orientální nauku o znovuvtělování. Ta je ovšem správná, ale jak dalece byl učiněn velmi silný ústupek materialismu. takzvanému tajnému buddhismu, to ještě uvidíme. Z druhé strany chtěli lidé zachránit jednu formu katolicismu proti náporu indického směru, ten teprve měl tendenci nechat zmizet v materialismu všechno duchovní, co se vztahuje na vývoj celého planetárního systému. Mezi to bylo vklíněné to, co má konat duchovní věda.

Stáli jsme naproti této situaci. Všude byly ve hře silné mocnosti, které chtěly uvést na scénu jeden nebo druhý směr. jak jsem je charakterizoval. Nyní se jedná o to ukázat, jak tato znetvořující nauka o Měsíci je docela zvláštním ústupkem materialismu a jak potom korektura, kterou provedla H.P.Blavatská, věc vlastně ještě zhoršila, protože s velkým okultistickým talentem (takový talent Sinnet neměl) opravila sdělení Sinnetova, ale použila zvláštních prostředků, které mohly omyl teprve řádně konzervovat.

Nejprve se jedná o to nahlédnout, nakolik je Sinnetova nauka o osmé sféře omylem. Tu se musíte držet opravené nauky o vývoji Země v jejím celku, tedy nauky o průběhu vývoje saturnského, slunečního, měsíčního a potom zemského. Tu si musíte vzpomenout, že starý Měsíc byl složen podstatně jiným způsobem, než Země. Vlastní nerostná říše přibyla teprve během zemské doby a to, co tvoří smyslový svět fyzické úrovně, je docela impregnováno nerostnou podstatou. V rostlinách, zvířatech a lidech nevidíte nic jiného, než to, co v nich je vtlačeno nerostného - celé jejich tělo je proniknuto nerostnou podstatou. To, co není nerostné, co je měsíční a sluneční, to je v nich okultní. Vidíme jenom to, co je nerostné, zemité. Toho si musíme povšimnout, jestliže od toho, co zde je nyní na Zemi, vycházíme a chceme odpovědět na otázku: Co je v člověku dědictvím ze starého Měsíce?

Vidíte, že jsme celou úvahu už dlouho připravovali, tu musíme nyní říci: V tomto člověku vězí starý měsíční člověk, ale tak, že si v něm nesmíme představovat nic nerostného. Když si tedy všimnete pozemského člověka tak, že vidíte jen jeho nerostnou složku, musíte si v něm představit člověka měsíčního. Ale tento měsíční člověk nemá nic nerostného, nemůžeme ho proto vidět fyzickými očima. Za něho se můžeme dostat, jen když jej vidíme duchovním okem. Základem určitých článků je měsíční podoba, ta je uvnitř, ale to je jasné jen jasnovidnému zraku. Samozřejmě, že to, co zde uvnitř je, bylo na starém Měsíci. Ale vzpomeňte si zase, jak to bylo viděno na starém Měsíci? Bylo to viděno imaginačním poznáním. Byly to vlnící se, valící se obrazy. Ty najdete také ještě dnes, ale musí se na ně pohlížet alespoň atavistickým jasnozřením. Starý měsíční člověk mohl být uchopen jen atavistickým jasnozřením, to bylo tehdy normální zření. Konečně i všechno to, co s tímto starým měsíčním vývojem souvisí, je možné spatřovat jen v imaginacích, ve starém vizionářském jasnozření. Z nerostné Země se nemůže nikdy vytvořit měsíční člověk, muž se vytvořit jenom z Měsíce, chápaného v imaginačním jasnozření. Tak si musíme také pro dávnou dobu měsíční představit, že celé okolí bylo viditelné pro imaginační jasnozření měsíčních lidí, jako je naše okolí, tedy rostliny, zvířata, řeky, hory viditelné pro fyzické oko.

A víme také, že síly, které leží v tomto starém Měsíci, se v zemském vývoji opakují. Ale zemský vývoj by musel odumřít, jak jsem ukázal v „Tajné vědě“, kdyby tyto měsíční síly nebyly později vyjmuty směrem ven. Uvnitř zemských sil nemohly se udržet. A proč ne? Považte přece, že celá zemská planeta musela přijmout nerostnou říši, zemská planeta se musela jaksí mineralizovat. V době, ve které byl Měsíc spojen se Zemí, byla měsíční síla ještě v Zemi. Měsíční síla musela ven, a tak se musel Měsíc odloučit od Země. To všechno jsem vylíčil v „Tajné vědě“. Měsíc musel ven, protože uvnitř mineralizované Země by nebyl mohl existovat. To znamená, že lidé by se nemohli vyvíjet tak, jak bylo potřeba. Ale myslíte přesně: Řekl jsem vám, že tento Měsíc je dosažitelný jenom imaginačním jasnozřením. Jestliže si tedy myslíte člověka, jak se jakožto zemský člověk vyvíjel a byl nadán k tomu, aby vnímal fyzickými smysly, tedy pochopíte, že nikdy by nebyl mohl vidět vyjití Měsíce. Vyjití Měsíce a také to, jak stojí Měsíc venku, by bylo bývalo možné zachytit jenom

jasnovidné. Lidské nadání bylo takové, že celý Měsíc, tak jak se pohyboval ven, byl by mohl být viděn jenom jasnovidné, a že účinky, které potom od něho vycházely, mohly by být jen takové, jaké byly staré účinky měsíční - to znamená takové účinky na člověka, že kromě jiného by byly v něm vyvolaly imaginační jasnovidnost.

Pomyslete si, před jakou situací člověk tehdy stál! Člověk stál před situací, že mohl vzniknout „člověk“, že duše mohla sestoupit s planet, ale Měsíc by působil jako Měsíc, čili tak, že síly, se kterými člověk dolů sestupoval, by byly stejné jako na starém Měsíci, který Zemi předcházela. Tento Měsíc by neviděl nikdy jiný člověk, než ten, který by vyvinul vizionářské jasnozření.

Tu přišlo potom jakožto hmotný průvodní jev tohoto děje, tohoto vyjití měsíčních sil, ještě něco jiného. Již jsem vám vykládal poměr, jaký má Jahve k Měsíci. Tu se stalo, že s tímto sestoupením Jahveho k Měsíci byl Měsíc také učiněn hmotným, nerostným, ale s docela jinou hmotností, než s hmotností zemskou. To, co je dnes možno vidět jakožto fyzický Měsíc, a co předpokládá, že Měsíc má nerostnou složku, pochází tedy z činu Jahveho, pochází z toho, že ke starému Měsíci přibyly kusy, které byly do něho vpraveny Jahvem. To je produkt Jahveho. Ale tím byly také ochromeny staré měsíční síly a působí nyní docela jiným způsobem. Kdyby Měsíc nebyl mineralizován, pak by byly jeho síly působily tak, že kdyby Měsíc svítil, vyvolával by v lidech vždycky staré atavistické jasnozření, nebo by na vůli působil tak, že by se člověk stal náměsíčným nejvydatnější měrou. Tomu bylo zabráněno tím, že byl Měsíc také mineralizován. Teď se nemohou staré síly už tak vyvíjet.

To je velmi důležitá pravda, ohromně důležitá pravda, neboť nyní poznáváte, že Měsíc *musel* být mineralizován, aby nepůsobil měsíčně ve starém smyslu. Když tedy mluvíme o Měsíci jakožto o opakování starého Měsíce, musíme mluvit o světové kouli, která není viditelná fyzickými očima, která se nachází v duchovním světě, třebaže v podvědomém duchovním světě, který je viditelný vizionářskému jasnozření. Musíme tedy mluvit o něčem duchovním, když mluvíme o opakování dávného Měsíce. A to, co je v Měsíci nerostného, to bylo k onomu duchovnu připojeno. To k tomu nepatří, jestliže mluvíme o Měsíci ve starém smyslu.

Jak se počítalo s materialismem 19. století? Materialismus nevěřil, že za hmotným Měsícem stojí ještě důležitý zbytek dávného nemineralizovaného Měsíce. Tomu se nevěřilo. Učinil se tedy materialismu ústupek, vzal se jenom materializovaný fyzický Měsíc. Tak Sinnet vynechal ducha právě u Měsíce, řekl jenom (přečtete si to v „Tajném buddhismu“): „Měsíc má mnohem hrubší hmotnost, než Země.“ Tu také má, musí ji mít. Ale že za tím stojí něco okultního, co jsem Vám v náznaku řekl, to úplně vynechal. Sinnet učinil tedy ústupek, že mluví jen o hmotnosti Měsíce, ale nevěřil si toho, co stojí za Měsícem. A to, co tam stojí, to nepatří k Zemi, to patří mnohem více k starému Měsíci, než k Zemi. Tento stav věcí byl úplně zahalen, a to má ohromný důsledek, neboť tím Sinnet správnou věc (totiž tu, že Měsíc má co činit s osmou sférou), uvedl do naprosto křivého světla a ohromně chytrácky to znetvořil. On totiž vynechal duchovní část osmé sféry. Jinak: že osmá sféra, za jejíhož představitele je vydáván Měsíc, je právě to, co je za Měsícem. On mluvil o tom, co bylo dáno k paralyzování osmé sféry, jako o osmé sféře samé. Hmotná podstata je zde v Měsíci proto, aby osmou sféru paralyzovala, udělala nepůsobivou.

Lidé přehlížejí, jak by osmá sféra působila, kdyby hmotná podstata byla z Měsíce vyňata. Celá povaha lidské duše na Zemi by se změnila. Že není povaha lidské duše na Zemi jiná, je co děkovat tomu, že k Měsíci byla přivtělena jistá hrubší hmotnost. *Sinnet nazývá osmou sférou to, co osmou sféru činí nepůsobivou, a to, co je osmá sféra, to zakrývá.* To je v okultismu často užívaný úskok, že se řekne něco, co je v základu správné, ale řekne se to tak, že je to falešné - promiňte ten rozpor! Je falešné říci, že hmotná podstata Měsíce je osmá sféra, poněvadž tato hmotná podstata je právě hojivým prostředkem na osmou sféru. Ale je docela správné, že Měsíc je osmá sféra, protože ona je skutečně zde nahoře v Měsíci, protože osmá sféra je soustředěna v Měsíci, protože v něm žije. - A nyní jsme tak daleko, že můžeme říci přesněji, nežli dosud, co osmá sféra skutečně je a co tak úzce souvisí s duchovní sférou vývoje 19. století.